

Hydrophilus aterrimus ESCHSCHOLTZ, 1822

– Jałowo (FF21), 30 VI 2009 – 1 ♀, zbiornik dystroficzny na łące śródlęśnej.

Eurytop, chrząszcz preferujący bogate w roślinność wody stojące. Szeroko rozsielony, znany w Polsce aż z 17 krain. Jednak z powodu dość małej liczby danych współczesnych, gatunek objęto ochroną gatunkową i zaliczono do kategorii VU (narażony) na krajowej „Czerwonej liście”.

Nasze dane potwierdzają wysokie walory przyrodnicze Suwalszczyzny i Suwalskiego PK. Wskazują też na potrzebę dalszych badań tego obszaru: może on być jedyną lub jedną z niewielu w Polsce, ostoi dla niektórych tyrfofilnych chrząszczy wodnych.

Paweł BUCZYŃSKI, Zakł. Zoologii UMCS, Lublin

Marek PRZEWOŻNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zoologii Systemat., Poznań

Tomasz KARASEK, Emilia KOWALAK, Studenckie K. N. Biologów UMCS, Lublin

526. O kilku rzadkich i chronionych chrząszczach wodnych (Coleoptera) stwierdzonych w gniazdach ptaków i stawach rybnych na Wyżynie Lubelskiej

On some rare and protected aquatic beetles (Coleoptera) recoded in bird's nests and fish ponds in the Lublin Upland

KEY WORDS: Coleoptera, Dytiscidae, Hydrophilidae, Spercheidae, fish ponds, bird's nests, CE Poland.

Prowadząc w roku 2007 badania nad makrofauną bezkręgową gniazd ptaków wodno-błotnych, w kompleksie stawów w Garbowie – w gniazdach i ich otoczeniu, złowiliśmy kilka gatunków chrząszczy interesujących z powodów faunistycznych i zoologicznych. Ponieważ prace związane z głównym tematem tych badań będą pozbawione wątków faunistycznych, materiał ten wymaga osobnej publikacji. Dlatego poniżej podajemy te stwierdzenia:

Graphoderus austriacus (STURM) (Dytiscidae)

– Garbów (UTM: EB99), 11 VII 2007 – 1 larwa (L3), 9 poczwerek, 2 imagines, odstojnik ścieków przy kompleksie stawów rybnych, gniazdo mewy śmieszki – *Larus ridibundus* L.

Spercheus emarginatus (SCHALL.) (Spercheidae)

– Garbów, 11 VII 2007 – 1 imago (♀ z kokonem jajowym), odstojnik ścieków, materiał z próby czerpakowej z szuwaru 5 m od gniazda mewy śmieszki.

Hydrophilus aterrimus ESCHSCH. (Hydrophilidae)

– Garbów, 11 VII 2007 – larwa (L3), staw rybny, gniazdo perkoza rdzawoszyjnego *Podiceps grisegena* (BODD.).

Cercyon tristis (ILL.) (Hydrophilidae)

– Garbów, 11 VII 2007 – 1 imago, staw rybny, gniazdo łyśki *Fulica atra* L. (warstwa sucha nad powierzchnią wody).

PAWŁOWSKI i in. (2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków: 88-120) uwzględnili *S. emarginatus*, *H. aterrimus* i *C. tristis* na „Czerwonej liście” chrząszczy Polski, odpowiednio w kategoriach:

CR, VU i LC. *G. austriacus* uznany jest za gatunek bardzo rzadki w kraju (Anonim 2004: [W:] BOGDANOWICZ i in. (red.): Fauna Polski, Charakterystyka i wykaz gatunków, Tom I. Muz. Inst. Zool. PAN, Warszawa: 28-44), *S. emarginatus* – bardzo rzadki, *H. aterrimus* – występujący lokalnie (PRZEWOŻNY 2004: [W:] BOGDANOWICZ i in. (red.): Fauna Polski, Charakterystyka i wykaz gatunków, Tom I. Muz. Inst. Zool. PAN, Warszawa: 149-151). *H. aterrimus* podlega ochronie prawnej.

Omawiane gatunki reprezentują różne grupy ekologiczne. *G. austriacus* to eurytop, *S. emarginatus* – limicol, *H. aterrimus* – stenotop bogatych w roślinność bajor, *C. tristis* – paludicol (KOCH 1989: Die Käfer Mitteleuropas. Ökologie, 1. Goecke & Evers, Krefeld. 440 ss.).

S. emarginatus występował w siedlisku typowym dla siebie – w zamulonym zbiorniku wodnym z dość bogatą roślinnością szuwarową. Ciekawszy jest fakt złowienia pozostałych gatunków w gniazdach. Gniazda ptaków całkowicie lub częściowo znajdujące się w wodzie, to korzystne siedlisko dla chrząszczy wodnych i higrofilnych. Obfitość pokarmu znajdują tu nade wszystko saprofagi, jednak również drapieżniki, ponieważ zagęszczenia makrofauny bezkręgowej dochodzą tu do kilkuset osobników w 1 dm³ substratu. Są to liczby wielokrotnie wyższe, niż na dnie i makrofitach w otoczeniu gniazd. Poza bazą pokarmową w postaci rozkładającego się budulca gniazd, można to wiązać z brakiem presji drapieżniczej ze strony ryb.

Przynajmniej dla Dytiscidae gniazda ptaków to nie tylko siedlisko bogate w pokarm, ale też bezpieczna kryjówka do przeobrażenia. Wynika to zarówno z danych prezentowanych w tej pracy, jak z innych naszych obserwacji oraz z wcześniejszej publikacji o gniazdach bąka *Botaurus stellaris* (L.) (BUCZYŃSKI i in. 2003: Acta biol. Univ. Daugavp., 4: 77-80). Otóż w gniazdach stwierdzano: nigdy – stadium larwalne L1, dość rzadko – L2, bardzo często – L3 i poczwarki, niekiedy – teneralne imagines. Wskazuje to na kolonizację gniazd głównie przez starsze stadia larwalne Dytiscidae i pozostawanie w nich aż do przeobrażenia.

Nasze dane mają też ciekawy wątek zoologiczny. Otóż okazuje się, że warto badać pod kątem znaczenia dla ochrony chrząszczy nawet wody tak sztuczne, żyzne i przerybione, jak stawy. Zbiorniki tego rodzaju są często pomijane podczas inwentaryzacji lub poświęca im się zbyt mało uwagi – a mogą być bardzo cenne, na co wskazują np. dane BUCZYŃSKIEJ i in. (2007: Nat. Conserv., 64: 39-55).

Materiał zebrano w ramach badań do projektu MNiSW nr N304 109 31/3813.

Paweł BUCZYŃSKI, Zakł. Zoologii UMCS, Lublin

Grzegorz TONCZYK, Kat. Zool. Bezkręg. i Hydrobiol. UŁ, Łódź

527. Nowe stanowisko *Aeletes atomarius* (AUBÉ, 1842) (Coleoptera: Histeridae) w Polsce

New locality of *Aeletes atomarius* (AUBÉ, 1842) (Coleoptera: Histeridae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Histeridae, *Aeletes atomarius*, new record, Poland.

Rodzaj *Aeletes* HORN obejmuje 4 palearktyczne gatunki, z których: dwa są endemitami Wysp Kanaryjskich, jeden znany jest wyłącznie z Kaukazu, a jeden – *Aeletes atomarius* (AUBÉ) – jest szeroko rozpowszechniony w zachodniej części palearktyki i występuje od północnej Afryki, po południową i środkową Europę, gdzie dociera na północ do południowej Szwecji, a na wschód do Kaukazu. Ponadto, gatunek ten wykazano z Wysp Brytyjskich (MAZUR 2004: [W:] LÖBL, SMETANA (ed.): Catalogue of Palearctic Coleoptera, Vol. 2. Apollo Books, Stenstrup: 68-102).